

Türkiye'nin % 11 büyüme başarısı son derece önemli

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret ve Sanayi Odası (İCCI) Başkan Yardımcısı

baskanlik@tobb.org.tr

Türkiye % 11'lik büyüme oranıyla **ilk defa çeyrek dönem bazında en hızlı büyüyen ülke** unvanını aldı. Türkiye'nin dışında bu çeyrekte çift haneli büyüeyebilen başka bir ülke olmadı. Hemen arkamızdan gelen Arjantin % 9,9, Şili % 9,8, Çin ise 9,7 oranında büyüme kaydetti. Avrupa'nın krizle boğuştuğu, Ortadoğu'nun siyasi çalkantılarla sarsıldığı bir coğrafyada bu çok önemli bir başarı...

2011 yılı ilk çeyrek gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYH) rakamlarına göre Türkiye ekonomisi ilk çeyrekte % 11 oranında büyüyerek önemli bir başarı gösterdi. Türkiye, küresel krizde ekonomisi en çok daralan ülkelerden biri olmasına rağmen, geçtiğimiz yıl oldukça hızlı bir toparlanma performansı sergilemiş ve böylece kriz öncesi düzeyini yakalamıştı. Krizden toparlanma sürecini 2010 yılında tamamlamıştık. Bundan sonra sürdürülebilir yüksek büyüme patikasına girmemiz gerekiyor.

Türkiye % 11'lik büyüme oranıyla ilk defa çeyrek dönem bazında en hızlı büyüyen ülke unvanını aldı. Türkiye'nin dışında bu çeyrekte çift haneli büyüeyebilen başka bir ülke olmadı. Hemen arkamızdan gelen Arjantin % 9,9, Şili % 9,8, Çin ise 9,7 oranında büyüme kaydetti. Avrupa'nın krizle boğuştuğu, Ortadoğu'nun siyasi çalkantılarla sarsıldığı bir coğrafyada bu çok önemli bir başarı. Bu durum Türkiye'nin bölgesinde ne kadar önemli bir ülke olduğunu gösteriyor.

Küresel krizin etkisiyle 2009'da en hızlı daralan ülkelerden biri olmasına rağmen, 2010'da en hızlı toparlanan ülkeler arasında yer alması Türkiye açısından son derece önemli. Dolayısıyla bu durum Türkiye için pazarının ne kadar önemli olduğunu ve ekonomimizin adaptasyon kabiliyetinin yüksekliğini kanıtıyor.

İlk çeyrekte büyümeye en büyük katkı, iç tüketim ve özel sektör yatırımlarındaki artıştan geldi. İç tüketim artışı 9 puan, özel sektör yatırım artışı 7 puan katkı sağlarken, ithalatın ihracattan daha fazla büyümesi sonucu dış ticaretin büyümeye katkısı eksi 5 puan olarak gerçekleşti.

Üretim tarafında en büyük katkı imalat sanayinden gelirken, ulaştırma, ticaret ve inşaat sektörlerindeki canlanma da büyümeye olumlu etkiledi. Sanayi ve inşaat sektörlerinde son beş çeyreğin dördünde çift haneli büyüme yaşanması diğer bir önemli gelişme oldu. Büyümenin tarım hariç diğer bütün sektörlerle yayılmış olması ve tek bir alana dayanmaması da dikkat çekiyor. 2011'in ilk çeyreği itibarıyla üretim düzeyi açısından 27 ülke, ihracat düzeyi açısından ise 21 ülke kriz öncesindeki üretim ve ihracat miktarını aştı. Türkiye, üretim düzeyi açısından kriz öncesi üretim düzeyinin % 8,4 üzerine çıktı. 2010 yılı sonu itibarıyla küresel kriz öncesi üretim düzeyine göre, üretimini en fazla artıran 9'uncu ülkeydik. 2011 ilk çeyrek sonuçlarına göre, üretim düzeyinde bir basamak gerileyerek 10'uncu sırada yer aldık. Öte yandan bu kategoride Avrupa'da ilk sıraya yükseldik.

Diğer taraftan, yüksek büyüme performansına rağmen, ihracatta aynı başarıyı henüz yakalamış değiliz. İhracata kriz öncesi düzeyin ancak % 93'üne ulaşabildik. Yine de son çeyrekte ihracat performansında göreceli bir toparlanmanın olduğu gözleniyor. Türkiye, 2010'un son çeyreği itibarıyla ihracat performansı anlamında 37'nci sıradayken, bu yılın ilk çeyreğinde 31'inci sıraya yükseldi.

Dünyada yüksek büyümeyi ve ihracat artışını birlikte sağlayabilen Çin, Hindistan gibi Doğu Asya ülkeleri ve bu ülkelere tedarik sağlayan Latin Amerika ülkeleri en başarılı ülkeler olarak göze çarpıyor. Bu dönemin en başarısız ülkeleri ise halen borç kriziyle uğraşan Avrupa ülkeleri ile Mart ayında yaşanan depremden büyük zarar gören Japonya oldu.

Ekonomideki büyümeye paralel şekilde istihdamın da arttığını görüyoruz. İlk çeyrekte tarım dışı istihdam 956 bin kişi arttı. Mevsim etkilerinden arındırılmış sanayi istihdamında 164 bin kişilik bir artış kaydedildi. Özel sektör hem büyümeyi, hem de istihdam artışını sağlamaya devam ediyor. Üstelik kayıtlı çalışan sayısı da artıyor ve böylece ekonomideki kayıtlı dışılık azalıyor. İstihdamdaki artışın büyük kısmı kayıtlı gerçekleşti ve sigortalı çalışan sayısı 1 milyon kişi arttı. Toplam sigortalı çalışan sayısı 10,3 milyona ulaşarak rekor kırdı.

Büyüme ve istihdamdaki olumlu performansımız, bir diğer yapısal sorunumuz haline gelen dış ticaret açığımızı göz ardı ettirmemeli. Zira büyüme oranında yarıştığımız Arjantin, Şili ve Çin, yüksek büyümelerini çok düşük cari işlem açığı, hatta fazlası vererek elde etmekte. Bizdeyse cari açık oranı tarihi zirvelerine ulaştı. Bu durum, yüksek büyüme hızımızın sürdürülebilirliğini tehdit ediyor.

Dış ticaret açığına karşı bir dizi tedbir gerekiyor. Ama bunu sadece para ve kredi piyasalarında alınacak tedbirlerle yapamayız. Kısa vadede finans sektörüne yönelik tedbir alınması doğal. Zira tüketim kredilerindeki hızlı büyüme ithalatı teşvik ediyor. Ancak kredilerdeki sıkılaştırma, özel sektör yatırımlarını ve ihracata yönelik finansmanı olumsuz etkilememeli. % 10 banka kredilerinde selektif karşılık artışları düşünlülebilir.

Uzakdoğu kaynaklı ithalatta haksız rekabet yaşandığını da uzun zamandır dile getiriyoruz. Üstelik AB kapsamındaki serbest ticaret anlaşmaları da aleyhimize işliyor. Üçüncü ülkeler bize mal satarken serbestler ama biz mal satmaya gittiğimizde AB üyesi kabul edilmediğimizden kısıtlanıyoruz. Üretici sektörlerimizi haksız rekabete karşı korumalıyız. Piyasa denetim ve gözetim sistemlerimizi güçlendirmeliyiz.

Uzun vadede cari açığın yapısal niteliğiyle mücadele için üretim yapımızı değiştirecek adımlara ihtiyaç var. Yatırım teşvik sisteminde sektörel ve bölgesel ayrıma gidilmesi iyi bir başlangıç olmuştur. Şimdi bu yapıyı kuvvetlendirmek gerekiyor. Girdi maliyetlerini azaltan reformlara, özellikle istihdam ve enerji alanında devam etmeliyiz. Döviz kurlarının kontrollü bir şekilde yükselmesi, hem ithalatın cazibesini azaltır, hem de sanayicimizin ihracatına ve turizm gibi önemli döviz kazandırıcı hizmet sektörlerimize destek verir.

Dış ticaret açığına karşı bir dizi tedbir gerekiyor. Ama bunu sadece para ve kredi piyasalarında alınacak tedbirlerle yapamayız. Kısa vadede finans sektörüne yönelik tedbir alınması doğal.